

Drogpolitiskt program 2017-2018

Antaget av kommunfullmäktige 2017-04-27, § 38.

Inledning

Alla människor har rätt till ett liv som är skyddat från alkohol- och drogrelaterade olyckor och våld, såväl i hemmet, arbetsplatsen, som samhället i stort. Programmet omfattar insatser med inriktning på att begränsa tillgänglighet och utbud av tobak, alkohol, narkotika och dopning, samt förebyggande insatser för att minska efterfrågan och motverka skadlig alkoholkonsumtion, tobaksbruk och missbruk av narkotika, dopning och läkemedel.

Gnosjö kommuns drogpolitiska program är en viktig del i kommunens strävan att skapa goda uppväxtmiljöer och bra livskvalitet för kommuninvånarna. Till grund för det drogpolitiska arbetet ligger ett nära samarbete mellan kommunens förvaltningar, politiker, näringsliv, primärvård, polis och regionens folkhälsoavdelning. Samverkan är en nyckel till framgång.

Alla barn och ungdomar har rätt till en uppväxtmiljö som är fri från drogproblematik. Det finns starka samband mellan föräldrars attityder till egen användning av alkohol, attityden till barnens alkoholvanor och till barnens bruk av alkohol. Tidig alkoholdebut innebär en stor risk för alkoholmissbruk senare i livet och även en stor risk för missbruk av andra droger. Dessutom har forskning visat att om föräldrar inte klarar att kommunicera konstruktivt med sina barn löper dessa en ökad risk för beteendeproblem. Det är därför viktigt att stödja och engagera föräldrar i förebyggande insatser. Tobaksanvändning är ofta en inkörsport till droger. Det är viktigt att fokusera på barn och ungdomars tobaksvanor och att arbeta för att så få som möjligt börjar röka eller snusa.

Dopning och doping är benämningar på o tillåten användning av medel avsedda för att förbättra den fysiska prestationsförmågan. Användningen av dopningsmedel började uppmärksammas som ett samhällsproblem i slutet av åttiotalet. Idag är problemet med användningen utanför idrotten etablerad och preparaten säljs på en växande illegal marknad.

Ett handlingsprogram ska användas och vara aktuellt. Det bör även vara i fas med nationella och regionala mål och handlingsplaner. Detta program sträcker sig därför enbart över två år för att därefter revideras och aktualiseras.

Definitioner som används i detta program:

Droger: tobak, alkohol, narkotika, dopingpreparat, läkemedel (icke medicinskt bruk), gas (från kemiska preparat som används i berusningssyfte- sniffning), samt övriga preparat som kan intas i berusningssyfte.

Barn: <13 år

Ungdomar: <18 år

Vuxna: 18 år och äldre

Riskbeteende/ riskzon: då en individ konsumerar stora mängder alkohol, brukar narkotika eller lever i en riskmiljö. Även kriminalitet räknas som ett riskbeteende.

ANDT: Alkohol, narkotika, doping och tobak

KU: Kultur- och utbildningsförvaltningen

TF: Teknik- och fritidsförvaltningen

IFO: Individ- och familjeomsorg (Socialförvaltningen)

Galaxen: Ungdomsteam mot droger

BHV: Barnhälsovården

KHV: Kvinnohälsovården (inkl. mödrhälsovården)

AUDIT: the Alcohol Use Disorders Identification Test

DUDIT: the Drug Use Disorders Identification Test

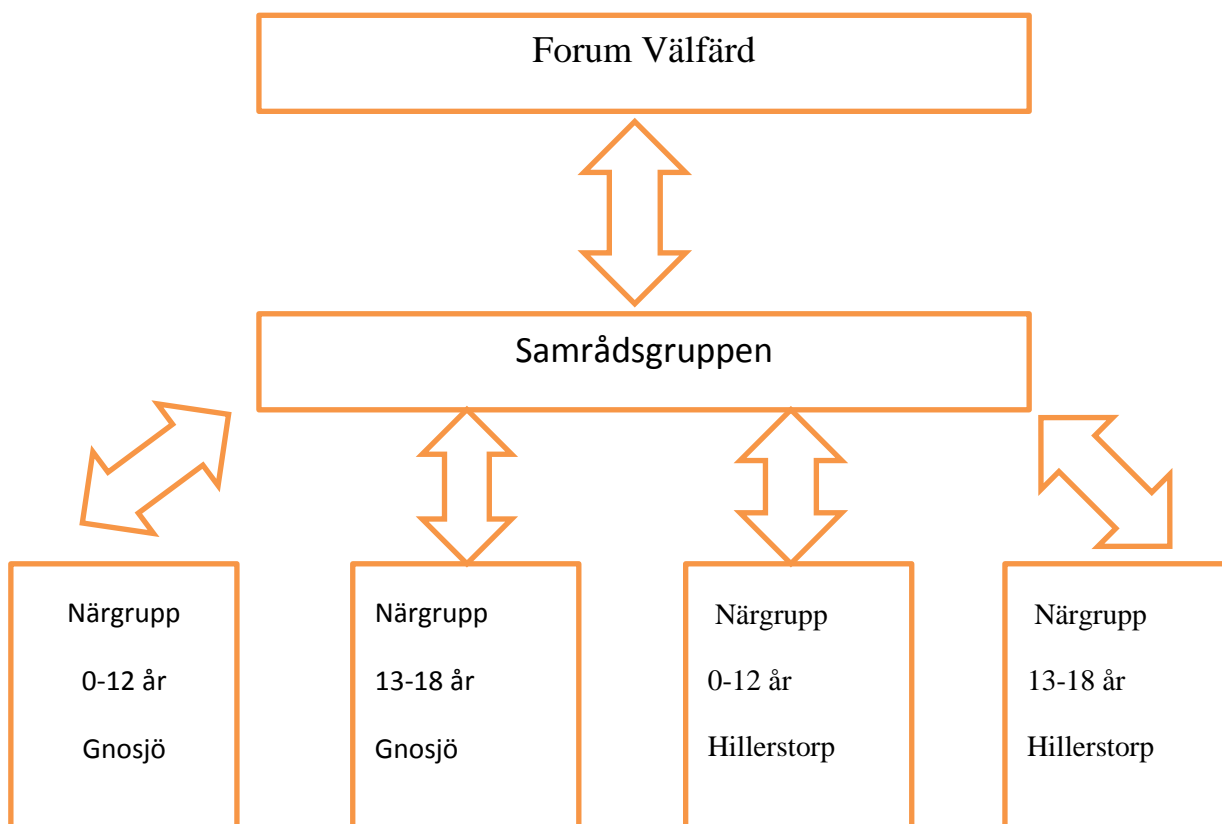
SMADIT: Samarbete mot alkohol och droger i trafiken

Gnosjö kommuns drogpolitiska program

Gnosjö kommuns drogpolitiska program ska ligga till grund för flera konkreta insatser och det förebyggande arbetet i kommunen. Syftet är att minska alkoholkonsumtionen och förhindra bruk av narkotikaklassade preparat i kommunen. Programmet anger ramar och huvudinriktningar och är ett ställningstagande för att minska olika drogers skadeverkningar på vårt samhälle. Insatserna som görs i kommunen bygger på ett nära samarbete och en kontinuerlig dialog mellan flera olika viktiga aktörer i kommunen. Var och en ansvarar i grunden för sina delar. Ett fungerande samarbete är förutsättningen för ett framgångsrikt arbete. I Gnosjö tror vi att samarbetet i ett tätt nätverk kan fungera både som stöd och drivkraft för ett effektivt drogförebyggande arbete.

Samarbete, delaktighet och respekt ska prägla vår strävan att skapa en god kommun med goda livsvillkor för alla invånare. Kommunens program innehåller mål, riktlinjer och åtgärdsprogram för lokala aktörer inom kultur- och utbildningsutskottet, teknik- och fritidsutskottet, socialutskottet, primärvård, näringsliv och polis. Ytterst ansvarig för programmet är kommunfullmäktige.

Samverkan underlättas genom kontinuerlig dialog mellan grupper där de olika verksamheterna finns representerade;

Uppföljning/ utvärdering och revidering

Programmet uppdateras årligen på kommunens hemsida och ska hållas levande. IFO-chefen ansvarar för upprättande av programmet och att revideringar sker då så behövs. Respektive ansvarig enligt åtgärdsprogrammen har ansvar för sin del av genomförande/ uppföljning och att utvärdering och redovisning av mätetalen sker. Dessa redovisningar ska årligen lämnas till IFO-chefen för sammanställning. IFO-chefen är ansvarig för att sammanställningen lämnas till socialutskottet som slutligen avrapporterar till fullmäktige. Detta bör ske i samband med att socialutskottet avger sin årsredovisning.

Förebyggande arbete- Prevention

För att förebygga användandet av droger samt dess skador, krävs förebyggande insatser på olika nivåer och mot olika målgrupper.

- **Nivå 1-** Insatser som görs innan problemet uppstår och som når en bred allmänhet.
- **Nivå 2-** Insatser som görs när något problem uppstått. Det kan när det gäller ungdomar t ex handla om skolk, okoncentration i skolan samt allmänna riskbeteenden som ungdomskriminalitet och andra asociala uttryck. Det krävs beredskap för tidiga insatser och en fungerande samverkan mellan olika samhällsfunktioner.
- **Nivå 3-** insatser som görs för de människor som hamnat i missbruk. Insatserna görs först och främst inom öppen- och slutenvård på olika nivåer.

Nivå 1	Målgrupp: Föräldrar Barn och ungdomar Personal	Ansvar: KU TF IFO Föreningsliv Näringsliv, inklusive butiker, restauranger, Systembolag BHV KHV Primärvård
Nivå 2	Målgrupp: Gravida Trafikanter Arbetsgivare Arbetstagare Ungdomar i riskzonen	Ansvar: IFO KHV BHV KU Råd- och behandlingsenheten (Galaxen) Polis
Nivå 3	Målgrupp: Storkonsumenter Missbrukare Socialt marginaliserade	Ansvar: IFO Primärvård Slutenvård Polis Arbetsgivare KU Råd- och behandlingsenheten (Galaxen)

Övergripande mål för Gnosjö kommuns politik mot droger:

”Allas ansvar”

- Att barn- och ungdomstiden är tobaks-drog- och dopingfri
- Att stödja vuxna i rollen som goda förebilder
- Att arbetslivet, trafiken och graviditetstiden är drogfria

Specifika mål för samverkansaktörer

Socialutskottet

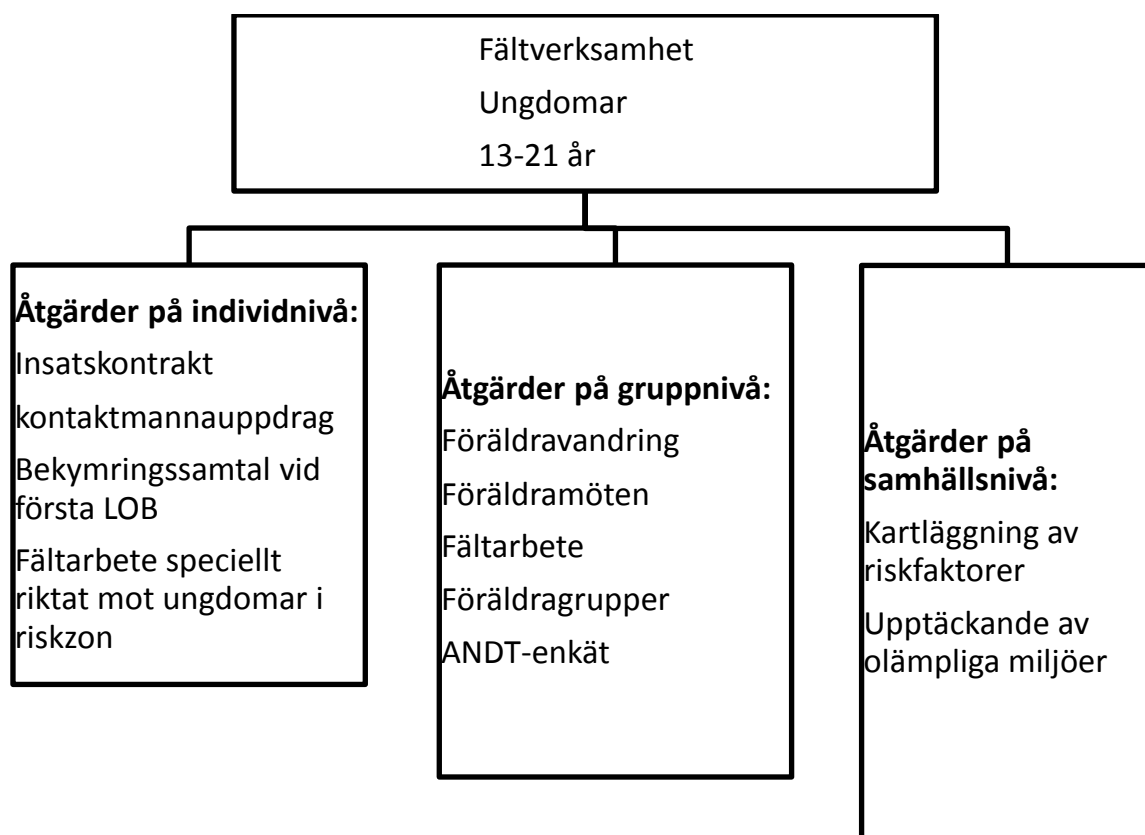
Socialutskottet ansvarar för att i enlighet med lagstiftningen ge stöd och behandling till personer med missbruksproblem. Att erbjuda information, upplysning och samverkansmöjligheter i drogfrågor ingår även i socialutskottets ansvar. Särskilt angeläget är det att tillsammans med andra aktörer bedriva attitydpåverkande insatser, främst riktade mot ungdomar. I det drogförebyggande arbetet utgör Individ- och familjeomsorgen (IFO) en betydelsefull aktör och i synnerhet fältverksamheten. Fokus för dess arbete är ungdomar mellan 13-21 år.

Mål för IFO:

IFO ska arbeta för en ökad medvetenhet hos föräldrar och allmänhet om hur droger påverkar barn och ungdomar. Särskilt viktigt är det att uppmärksamma barn som växer upp i en miljö där droger förekommer. IFO ska även skapa möjligheter att så tidigt som möjligt nå personer med begynnande eller etablerade missbruksproblem.

Mål för Fältverksamheten:

I ett så tidigt skede som möjligt upptäcka och erbjuda stöd till ungdomar som befinner sig i en riskmiljö och/ eller uppvisar ett riskbeteende. Detta ska ske genom följande åtgärder:

Mål	Åtgärder	Ansvar	Mätetal
Att utsatta barn får möjlighet till stöd i grupp	Gruppträffar för barn i specifika målgrupper	Sektionschef Barn- och unga Skolkuratorer Socialsekreterare Öppenvårdsteamet	Antal barn som erbjuds varje år att delta i barngrupper
Förtroendefullt och effektivt vård- och behandlingsarbete	Vård- och behandlingsinsatserna ska bedrivas med hög rättssäkerhet och professionalism samt med respekt för den enskildes integritet	Sektionschef Barn- och unga	Antal ärenden där vård och behandlingsinsatser har beviljats som avslutas och sedan blir aktuella inom 1 år.
Upptäcka langning och olaglig försäljning	Samarbete med polis	IFO Fältsekreterare	Antal träffar varje år för samråd
Öka medvetenheten om problem kring alkohol och andra droger inklusive doping	Ge information till verksamheter som kommer i kontakt med barn och föräldragrupper	IFO Fältsekreterare Samverkan med Polisen	Antal informationsaktiviteter varje år

Samhällsbyggnadsnämnden

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för att alkohollagen och tobakslagen följs. Gnosjö kommuns invånare ska ges möjlighet till god hälsa och en trygg levnadsmiljö. Det drogförebyggande arbetet bedrivs genom information och utbildning samt genom tillsyn på serverings- och försäljningsställen av alkohol och tobak.

Mål för Samhällsbyggnadsnämnden:

Ingen försäljning av alkohol och tobak ska ske till minderåriga.

Mål	Åtgärder	Ansvar	Mätetal
Ingen försäljning av alkohol och tobak ska ske till (ungdomar) minderåriga	<p>Utbildning till butikspersonal gällande regler vid försäljning av tobak och alkohol</p> <p>Utbildning i "Ansvarsfull alkoholservering" till serveringspersonal av alkoholdrycker</p> <p>Tillsyn över försäljnings- och serveringsställen avseende tobak och alkohol</p>	<p>Samhällsbyggnadsnämnden</p> <p>Alkoholhandläggare</p>	<p>Andel försäljnings- och serveringsställen som fått minst ett tillsynsbesök per år.</p>

Allmänna utskottet, Teknik och fritid

Stimulerande fritidsmiljöer är en viktig del i det lokala drogförebyggande arbetet. Inom verksamhetsområdet finns stora möjligheter att kontinuerligt arbeta med attityder till olika droger, samt fortlöpande erbjuda drogfria fritidsaktiviteter. En engagerande och aktiv fritid som sker i en trygg och säker miljö med god tillgång till vuxna, bidrar till att skapa delaktighet och gemenskap. Detta motverkar i sin tur behovet av att använda droger.

Mål:

All fritidsverksamhet i Gnosjö kommun ska verka för att ungdomar inte använder någon form av droger eller dopingpreparat, samt minimera berusningsdrickandet bland äldre ungdomar. Teknik och fritid ska även medverka till att drog- och dopingfria miljöer och aktiviteter skapas för ungdomar i kommunen.

Mål	Åtgärder	Ansvar	Mätetal
All verksamhet som vänder sig till barn och ungdomar ska vara från tobak, alkohol, droger och doping	För att föreningar i kommunen ska kunna få bidrag och subventioner ska de kunna visa i verksamhetsprogram, målformuleringar och/ eller årsredovisningar att tobak, alkohol, droger och doping inte accepteras i arbetet med barn och ungdomar	Teknik- och fritidschefen	Andel föreningar med ungdomsverksamhet som redovisat policy/ regler kring ANDT-frågor varje år
Föreningar och organisationer ska stimuleras till att arbeta drog- och dopingförebyggande.	Det ska finnas en öppen, drog- och dopingfri kommunal verksamhet för ungdomar Verksamheten i Töllstorpshallen ska samverka med berörda föreningar för att motverka doping hos vuxna	Områdeschef Barn och ungdom	Antal timmar/ månad som verksamheten är öppen Antal samverkansträffar/ år

Kultur och utbildningsutskottet

Skolan har en grundläggande funktion i det drogförebyggande arbetet. Personal inom skolan har tillsammans med föräldrar stora möjligheter att påverka barns och ungdomars attityder till droger. En stödjande psykosocial miljö i skolan reducerar även riskerna för drogproblem bland elever. Skolan ska utforma sitt arbete så det främjar en god psykisk hälsa hos eleverna, vilket i sin tur skyddar eleverna mot drogproblem. ANDT- undervisningen är ämnesövergripande och bör kombineras med hälsofrämjande insatser och föräldrastödjande arbete för största effekt.

Mål:

Målet för Gnosjö skolor är att minska antalet elever under 18 år som använder alkohol eller tobak samt arbeta för att skjuta upp en eventuell alkohol- och tobaksdebut. Inga elever i Gnosjö skolor skall använda narkotika eller dopingmedel.

Mål	Åtgärder	Ansvar	Mätetal
Innehållet i ANDT-planen är känt av såväl elever, föräldrar och personal.	Alla skolor skall arbeta med ANDT-planens innehåll.	Skolledningen Lärare	Antal elever vars föräldrar kontaktas enligt policyn pga att de använt tobak eller alkohol under skoltid/år.
ANDT-undervisning	ANDT-undervisning, information och diskussioner med elever om ANDT-frågor.	Skolledning Elevhälsövårdsteam Lärare	Antal genomförda ANDT-lektioner/år

Region Jönköpings län

Primärvården är en viktig del av lokalsamhället och utgör därmed en betydelsefull del av det drogförebyggande arbetet genom sina dagliga möten med invånare i kommunen. Primärvården har en unik möjlighet att förutom vård och behandling också nå befolkningen med hälsofrämjande insatser. Alkoholforskning har visat att enskild rådgivning från en läkare eller sjuksköterska till personer som söker vård eller behandling i sjukvården, har god effekt och minskar konsumtionen av alkohol.

Mål:

Arbeta för att människor med drogproblematik upptäcks i ett tidigt skede och därigenom minska risken för alkoholrelaterade sjukdomar, missbruk, beroende och social utslagning. Minska tobaksanvändningen.

Mål	Åtgärder	Ansvar	Mätetal
Upptäcka riskbruk/missbruk/beroende inklusive dopning i ett tidigt skede	Följa regelboken angående tidig upptäckt av riskbeteende och beroende	Primärvården	Antal personal med adekvat utbildning Att det finns lokal överenskommelse mellan huvudmännen
Samverkan mellan primärvård, IFO och t ex Socialmedicin	Förstärka gemensamma synsätt och ansvar mellan primärvård, IFO och t ex Socialmedicin	Primärvården IFO KU	Antal träffar/ år mellan primärvård, IFO och KUF där gemensamma frågor tas upp.
Alla gravida ska erbjudas AUDIT och information om alkoholens skadeverkningar under graviditet vid inskrivningen på MHV	AUDIT vid hälsosamtal (v. 6-8) eller inskrivningssamtal (v. 8-12) med gravida, för tidig upptäckt av riskbruk/ beroende	Primärvården MHV	Andel gravida som genomfört AUDIT/ år Andel upptäckta gravida med riskbruk/ år
Befintligt åtgärdsprogram används	Åtgärdsprogram vid konstaterat riskbruk/ beroende	Primärvården	Antal med riskbruk som fått motiverande samtal/ år Antal/ andel med beroende som skickats vidare till beroendeenheten/ år
Upptäcka riskbruk som påverkas/ döljs av det somatiska tillståndet	Hälsosamtal kring skadeverkningar av alkohol, tobak, andra droger och läkemedel	Primärvården	Andelen besökande/ år i primärvården som haft hälsosamtal och där "Hälsokurvor" upprättats.
Hälsosamtal med alla förstagångsföräldrar	Hembesök vid 8 månader samt 2½ år för att diskutera hälsovanor inklusive alkohol och rökning	Primärvården BHV	Andel förstagångsföräldrar som har haft hälsosamtal/ år.

Polisen

Polisens primära uppgift är att förhindra brott. Detta kan ske genom förebyggande arbete i form av information och utbildning riktad såväl till enskilda som till grupper. Därtill har polisen uppgiften att beivra brott, dvs. ingripa då ett brott begås. I det lokala drogbekämpande arbetet är polisen en av de viktigaste samverkansparterna, såväl när det gäller preventivt arbete bland barn och ungdomar, som arbetet mot droganvändning i vuxenvärlden.

Mål:

Att förhindra brottslig droganvändning (olaglig försäljning, langning, droger i trafiken m.m.)

Mål	Åtgärd	Ansvar	Mätetal
De som upptäcks genom "SMADIT" ska få hjälp med sitt missbruk	"SMADIT"-åtgärdsprogram vid upptäckt av trafikonykterhet av alkohol/ droger. Vid rattonykterhet ska personen snabbt få kontakt med beroendevården	Polisen IFO	Antal upptäckta/år Antal upptäckta som påbörjat behandling/år